

Українські науковці

Fulbright

стипендіати 2019-2020

ВІСНИК № 25
Листопад 2019

**Програма імені Фулбрайта в Україні
Інститут Міжнародної Освіти • Київський офіс**

вул. Еспланадна, 20, офіс 904,
Київ, 01001, Україна

Тел.: +380 (44) 287 07 77
office.ukraine@iie.org
www.iie.org • www.fulbright.org.ua

 /Fulbright.Ukraine @fulbrightua /fulbright_ukraine

Стипендіати 2019-2020 навчального року:

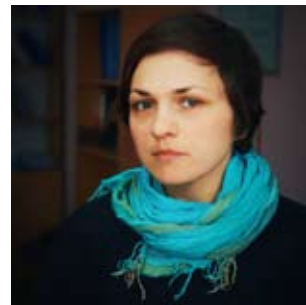
- 15 українських науковців зможуть проводити дослідження в університетах, наукових та дослідницьких інституціях США за програмою **Fulbright Visiting Scholar**;
- 10 молодих дослідників **Fulbright Research and Development Program**;
- 2 молодих викладачів – **Fulbright Foreign Language Teaching Assistant Program** – допомагатимуть американським професорам у викладанні української мови;
- 15 учасників **Fulbright Graduate Student Program** навчатимуться в американських університетах.

Передвиїзна орієнтація для учасників Програми імені Фулбрайта, Посольство США в Україні, 14 червня 2019

Fulbright Visiting Scholar Program:

Проведення досліджень в університетах США, дослідницьких центрах, бібліотеках, музеях, архівах тощо тривалістю від трьох до дев'яти місяців. У конкурсі можуть брати участь кандидати та доктори наук; діячі культури, фахівці з бібліотекарства, журналісти, юристи, дослідники без наукового ступеня – з досвідом роботи не менше п'яти років та наявними публікаціями у вітчизняних й/або іноземних наукових фахових виданнях.

Fulbright Visiting Scholar Program

Павло Арданов

Громадська спілка «Пермакультура в Україні», Київ
Сільське господарство | Дизайн полікультур та відкритих баз даних для створення стійких екосистем
University of California, Davis, CA
pavlo.ardanov@gmail.com

Метою дослідження Павла Арданова є розробка нової методології класифікації сільськогосподарських культур за екологічно доцільними функціональними групами на основі комплексу функціональних ознак (що визначають реакцію та впливи на біотичні та абіотичні умови) з використанням методів кластерного аналізу. Це стане базою для розробки алгоритму, що дозволить фермерам поєднувати різні рослинні культури для максимального виконання ними комплексу потрібних агро-екологічних функцій (колообіг поживних речовин, контроль шкідників та хвороб, пригнічення бур'яну) підвищуючи стабільність та стійкість сільськогосподарських систем, сприяючи захисту біорізноманіття та зв'язуванню атмосферного вуглецю. Буде творено базу агро-екологічних функцій для основних рослинних культур помірнього клімату.

Створення полікультурних систем – сумісне вирощування різних культур – вимагає покращених концептуальних знань та бази даних властивостей окремих компонентів. Завдяки фасилітації та ресурсній спеціалізації полікультури здатні виконувати численні агро-екологічні послуги (45% з яких забезпечуються біорізноманіттям) переважно завдяки зменшенню втрати поживних речовин та випаровуванню вологи через щільний рослинний покрив, забезпеченню сталого ґрунтопокриву, структуруванню ґрунту та збільшенню його родючості, зв'язуванню карбону та біорегуляції.

Сталий менеджмент агро-екосистем має відбуватися на основі поєднання компонентів згідно їх функціональних ознак (а не простим збільшенням розмаїття видів) задля максимізації компліментарності ніш та дублювання основних агро-екологічних функцій. Такий підхід збільшить ефективність використання орних земель, оскільки більша частина необхідних агро-екологічних послуг забезпечуватиметься самими культурними рослинами, знижуючи потребу відведення земель під несільськогосподарські культури, що є основою сучасної стратегії ведення екоінтенсивного сільського господарства та комплексу агро-екологічних заходів. Вибір рослинних культур, що можуть водночас виконувати кілька агро-екологічних функцій у складі мутуалістичної гільдії, сприяє додатковій оптимізації системи. Особливістю даного дослідження буде врахування в дизайні полікультур їх ролі у зв'язуванні атмосферного вуглецю та в підтриманні біорізноманіття. Такий підхід сприятиме перетворенню сільського господарства з лідера антропогенного забруднення атмосфери парниковими газами (що становить від 10 до 35% від загального антропогенного забруднення в Європі та близько 9% в США) на ефективного поглинача CO₂ із потенціалом зв'язування 0.5-1.5*10¹⁵ г карбону щорічно.

Для дизайну агроecosистем буде визначено необхідне функціональне різноманіття культур. Для цього для кожної функціональної групи буде визначено набір функціональних ознак. Для опису багатомірної природи комплементарних ніш в агроecosистемі буде застосовано багатоознакові індекси функціонального складу. Також при описі функціональних груп буде враховано пластичність та популяційна різноманітність функціональних ознак. Для аналізу буде використано інформацію як з академічної, так і з «сірої» агроecологічної літератури.

Оптимізація сільськогосподарських систем вимагає зменшення розмаїття культур, що в сукупності надаватимуть більшість агроecологічних послуг. Для цього потрібно визначити синергійні агроecологічні послуги (напр. симбіотична азотфіксація може супроводжуватись полегшенням доступності для рослин розчинних сполук фосфору). Їх буде виявлено методом розподільчого кластерного аналізу із використанням властивостей культур, наявних у публічних базах для визначених функціональних груп.

Буде розроблено алгоритм дизайну високпродуктивних полікультур. Мета полягає у створенні універсального алгоритму, який може бути адаптовано для різних кліматичних зон та регіонів. Буде розроблено високорівневий опис алгоритму, який стане основою для розробки комп'ютерної програми для дизайну полікультур. При відносному розташуванні культур враховуватиметься афективна відстань взаємодії. Для розробки алгоритму буде залучено основні зацікавлені сторони зі США та Європи (органічні та індустріальні фермери, агрономи, екологи та агроecологи, природоохоронці), для яких буде проведено опитування та публічне обговорення розробленого алгоритму.

Михайло Білоголовський

Спільна лабораторія Інституту металофізики імені Г.В. Курдюмова НАН України і Донецького національного університету імені Василя Стуса МОН України, Київ

Природничі дисципліни | Джозефсонівський зв'язок в структурах надпровідник-гібридний магніт-надпровідник

Northwestern University, Evanston, IL
belogolovskii@ukr.net

Проект доктора фізико-математичних наук Михайла Білоголовського належить до новітнього напрямку фізики твердих тіл, який має своєю метою створення гетероструктур з новими властивостями шляхом приведення в контакт двох (чи більше) матеріалів з принципово різними і навіть взаємовиключними ознаками. Основна увага запланованого дослідження буде приділена взаємодії надпровідності та магнетизму в рамках єдиної гібридної структури. Хоча синглетна надпровідність і феромагнетизм несумісні в об'ємних зразках, вони можуть співіснувати на межі штучно створених шаруватих систем надтонких надпровідних і феромагнітних плівок з цікавими фізичними характеристиками, які мають бути потенційно корисними для практичних застосувань.

Одні з перших досліджень впливу магнітних точкових масивів на властивості тонких надпровідних плівок були виконані в *Northwestern University* під керівництвом про-

фесора Дж. Кеттерсона. В 2011 році разом з колегами-експериментаторами із *Northwestern University* М. Білоголовський прийняв участь у створенні та спільному дослідженні гібридних структур на основі магнітних і надпровідних шарів, метою яких було створення надпровідного транзистора. Його завданням було теоретичне осмислення одержаних у США даних. У 2018 році на багатозарових зразках, які включали в себе надпровідні електроди і періодичну структуру із феромагнітних і нормальних металевих плівок нанометрової товщини, тими ж колегами було отримано новий несподіваний результат, а саме, синусоїдальну залежність критичного струму від зовнішнього магнітного поля. Як було підкреслено в коментарі до цієї роботи, надрукованому в провідному міжнародному журналі *Superconductor Science and Technology*, цей результат «вказує на існуючі прогалини в теоретичному розумінні механізмів інтерференції в періодичних структурах феромагнетик-нормальний метал, розміщених між двома надпровідниками».

Заступник аташе з питань культури Посольства США в Україні Майкл Хакет та Михайло Білоголовський. Передвиїзна орієнтація для учасників Програми імені Фулбрайта, Американський Дім, Київ, 14 червня 2019 р.

Перше завдання М. Білоголовського в рамках фулбрайтівського проекту полягає у (а) розробці адекватної моделі, здатної пояснити синусоїдальні коливання надпровідного струму, (б) чисельному моделюванні струм-фазової залежності у відповідних джозефсонівських пристроях і впливу на неї основних параметрів, що характеризують складові плівки (невідповідність фермієвських імпульсів на інтерфейсах, кількість шарів, тощо), (в) перевірці теоретичних висновків на практиці разом з експериментаторами з *Northwestern University*, (г) спільній розробці можливих шляхів вдосконалення запропонованих гетероструктур та визначенні ринкових перспектив цих інноваційних пристроїв.

В 2018 році співробітниками *National Institute of Standards and Technology* (NIST, USA) було опубліковано ще один проривний результат стосовно джозефсонівських надпровідних структур, де традиційний ізоляційний прошарок товщиною 1-2 нанометри було замінено на кремнієву плівку з нанометровими кластерами перехідного металу. Аналогічні переходи з нано-гранулами вольфраму раніше досліджувались М. Білоголовським разом з європейськими колегами, але, на відміну від них, для стимуляції магнітного впорядкування всередині зразка співробітники NIST застосували імпульси струму в постійному магнітному полі. В результаті вони виявили, що електричний опір таких пристроїв залежить від передісторії протікання струму через гетероструктуру. Застосування такого пристрою може стати значним кроком до мемристивної електроніки в цілому і нейроморфної платформи, зокрема. У той же час фундаментальне походження ефекту перемикавання в досліджених зразках залишається незрозумілим, а з практичної точки зору присутність невеликого магнітного поля неприйнятною.

Друге завдання М. Білоголовського в рамках фулбрайтівського проекту полягає у (а) теоретичному аналізі впливу струму та електричних полів на керованість слабкого зв'язку в

джозефсонівському переході, що складається з напівпровідникового шару з вбудованими нанорозмірними кластерами перехідних металів, (б) чисельному моделюванні впливу імпульсного струму на гістерезисні характеристики таких пристроїв, (в) аналізі перспектив застосування динамічно реконфігурованих джозефсонівських переходів в надпровідних нейроморфних мережах.

Успішна реалізація фулбрайтівського проекту дозволить суттєво прискорити розвиток надпровідної електроніки, яка має замінити (принаймні, частково) існуючі напівпровідникові прилади, і сприятиме подальшому розширенню та поглибленню співпраці між американськими та українськими фізиками, в першу чергу, молодими дослідниками з двох країн.

Юлія Буйських

Науково-дослідний інститут українознавства, Київ

Антропологія | Релігія як інструмент (ре)конструкції пам'яті та ідентичності: Україна і Польща у порівняльному зрізі

The Pennsylvania State University, University Park, PA

julia.buj@gmail.com

Дослідження кандидатки історичних наук, антропологині Юлії Буйських проводитиметься на перетині історії, культурної антропології, релігієзнавства, студій пам'яті та пограниччя. Одна з його основних цілей – поглибити теоретичними засадами та міжнародним досвідом (зокрема розробками фахівців_чинь із США) дані емпіричних досліджень, що їх отримала авторка беручи участь у низці етнографічних проєктів протягом 2015-2018 рр., спрямованих на вивчення феномену сусідства та міжконфесійних стосунків на польсько-українському пограниччі. У ході реалізації цього дослідницького проєкту вивчатиметься складний та рухливий взаємозв'язок релігії, пам'яті та національного нарративу в Польщі та Україні. Особливу увагу буде звернено на відносини релігійних інституцій і держави. В основі проєкту лежать антропологічний та феноменологічний підходи до емпіричних даних, що означає прискіпливу увагу до множинних контекстів, емічної перспективи носія певної культури, вчинків особи й багатшарової тканини її повсякдення, «щільний опис» дослідницького кейсу тощо.

Спираючись на етнографічні матеріали з польсько-українського пограниччя, а також на вторинні джерела, що стосуються сучасних релігійних та національних викликів у Центрально-Східній Європі, планується представити багатшаровий зріз співжиття поляків, українців та осіб з доволі гнучкою ідентичністю, чиє життя затиснуте між «розвиненим» Заходом (ЄС) та «відсталим» Сходом (пост-радянський простір). Висвітлюючи повсякденний досвід локальних спільнот в окресленому регіоні, планується показати їхні мікро-історії у ширшому контексті – шляхом ілюстрування того, яким чином релігія функціонує на низовому рівні, формуючи почуття приналежності, ідентичність та пам'ять у пост-комуністичній Європі загалом. Проєкт продемонструє, як колективна пам'ять спільнот, розташованих на периферії, виявляє асиметрії влади між державними структурами, локальними інтелектуальними елітами і кліром різних деномінацій з одного боку, та людьми, які творять ці локальні спільноти, – з іншого.

Доречно виокремити кілька основних питань, які планується розкрити у межах реалізації проєкту:

- Яким чином релігія функціонує на низовому мікро-рівні локальних спільнот; у яких випадках вона об'єднує, а у яких розділяє сусідів, піднімаючи на поверхню незагоєні рани минулого;
- Коли і чому пам'ять стає частиною релігійного досвіду, (ре)конструюючи як колективну так й індивідуальну пам'ять;
- Яким чином релігія практикується, ревіталізуючи минуле, і як через це впливає на сьогодення і майбутнє;
- Як офіційна історична політика у Польщі та в Україні може впливати на повсякденне життя людей на периферії та виливатися у конфлікти з релігійною складовою на мікро-рівні (наприклад, спаплюження цвинтарів та культових об'єктів сусідів різних християнських деномінацій у сільських локальних спільнотах) та навпаки, як мікро-рівень віддзеркалює загальнодержавні проблеми і виклики взаємодії релігії і політики.

Проект має на меті інтегрувати маргіналізовані голоси мешканців локальних спільнот пограниччя у публічний дискурс поточних польсько-українських дебатів довкола спільної історії та пам'яті, проілюструвавши численні історії їхніх життів з кінця Другої світової війни до сьогодення. Основним результатом проекту має стати науково-популярна книга з елементами репортажу, написана з перспективи «рефлексивної антропології» (Поль Рабіноу, Кірстен Гаструп, Рут Біхар, Джудіт Оклі та ін.) на основі авторського включеного спостереження, польових нотаток та низки інтерв'ю. Очікується, що реалізація цього проекту зробить свій внесок також у нелегкий процес пропрацювання травм у складній історії польсько-українських стосунків першої половини ХХ ст.

У межах роботи над проектом планується ознайомлення з принципами побудови та змістом освітніх програм підготовки фахівців спеціалізації «Культурна антропологія» приймаючої установи та обмін досвідом викладання дисци-

плін антропологічного напрямку в університеті. Головною амбіцією проекту є також розвиток та популяризація в Україні культурної антропології загалом та антропології релігії зокрема. Для цього планується залучення нової джерельної бази, американського досвіду та впровадження нових методологічних підходів, передусім таких, що фокусуються на етиці якісних досліджень, неінвазивних підходах до поля та респондентів, проведення досліджень у посттравматичних та конфліктних спільнотах тощо. Ця мета корелює з роботою авторки у громадській організації «Центр прикладної антропології», одним із головних напрямків діяльності якої є популяризація та подальша інституціоналізація дисципліни «культурна антропологія» в українському академічному середовищі.

Результати дослідження буде оприлюднено на наукових конференціях і семінарах, у низці наукових та науково-популярних публікацій, у публічних лекціях, а також у книзі, написаній на основі цього дослідження.

Презентація книги «Антропологія релігії: порівняльні студії від Прикарпаття до Кавказу» за участі укладачок збірки, Фулбрайтських стипендіаток Кетрін Ваннер та Юлії Буйських в офісі Програми імені Фулбрайта в Україні. 29 жовтня 2019 р.

Маріанна Душар

Незалежна дослідниця, Львів

Антропологія | Відновлення гастрономічних традицій України: дослідження кулінарної спадщини української громади США

Ukrainian National Women's League of America, New York, NY

marianna.dushar@gmail.com

Основною метою проекту п. Маріанни Душар є дослідження у галузі антропології та етнографії їжі, а саме – дослідження української гастрономічної спадщини на прикладі української громади США.

Українські емігранти та їхні нащадки є безцінним джерелом для досліджень нативних українських традицій, адже були позбавлені згубного впливу радянської культурного вихолощення та зберегли свою самобутність.

Для досягнення мети проекту дослідниця ставить перед собою декілька завдань:

1. Дослідження гастрономічної спадщини української громади США, котре буде здійснюватися декількома напрямками:
 - a. Пошук в бібліотеках, книгозбірнях та архівах наявних тематичних матеріалів, а саме: літератури з куховарства та домашнього господарства, приватних куховарських та господарських книг, спогадів, меню, матеріалів з преси, тощо;
 - b. Проведення серії розмов із представниками старшого покоління української громади США; запис гастрономічних традицій та родинних рецептів респондентів; запис інтерв'ю, проведення спільних воркшопів.
 - c. Консультації із провідними науковцями США у галузі антропології їжі.
2. Дослідження та аналіз зацікавленості українською культурою та, зокрема, гастрономією серед громадян США інших національностей.
3. Фіксація української гастрономічної лексики та укладання тлумачного словника.

Дослідження Маріанни Душар покаже, які гастрономічні традиції були привезені українськими емігрантами, як вони розвивалися у нових обставинах, як комунікували із традиціями інших етносів, як адаптовувалися до нових продуктів та соціо-культурних обставин. Врешті, якою є кухня українців США зараз і її місце в загальноамериканській кухні.

Результатом досліджень будуть:

1. Серія репортажів на основі розмов та інтерв'ю із представниками старшого покоління української громади США;
2. Серія репортажів про українську кухню в США;
3. Зібрання бази даних рецептів та публікація їх в міжнародних проєктах European Culinary Heritage Network та SlowFood Arc of Taste.

Дослідниця припускає, що її робота дозволить не лише відновити втрачені набутки, а й показати належність України до європейської та світової культурної спадщини. Важливою метою дослідження є також розвінчання стереотипів сприйняття української національної кухні у світі.

Після завершення дослідження усі зацікавлені отримають вільний доступ до унікальних матеріалів, зібраних та опрацьованих дослідницею в тракті роботи.

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA
BRANCH 64, CYA NEW YORK

Invites you to a book presentation of
"Кухня" (Kitchen)
by **Olha Franko**
(Ivan Franko's daughter-in-law)

SUNDAY, NOVEMBER 24, 2019 - 2:00 PM
203 Second Avenue, New York

Presented by
Marianna Dushar
author of the foreword
and commentary.
Fulbright recipient, well-known
culinary expert, known as
"Pani Stefa"

Donations Suggested.

Дмитро Коваль

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ
Правознавство | *Одинадцятий вимір міжнародних кримінальних судів: колективна пам'ять та соціальні системи*
Stanford University, Center for Russian, East European & Eurasian Studies, Stanford, CA
dm.o.koval@gmail.com

Амбітною метою дослідницького проекту Дмитра Ковалю є створення теоретичного фундаменту для оцінки потенційних впливів міжнародних кримінальних судів на колективну пам'ять пост-конфліктних співтовариств. На відміну від існуючих спроб пояснити вплив міжнародних кримінальних судів на колективну пам'ять, дослідження Дмитра відмовляється від проведення жорстких детермінаційних ліній, що позначають наявність, або відсутність таких впливів. Натомість, дослідження пропонує досліджувати взаємодію між судами та суспільствами з точки зору трьох каналів зв'язку: безпосереднього, імплементаційного та символічного. В дослідженні визначається, що першим типом каналу інформація (меседжі) надходить від судів до вузького кола функціонерів, діяльність котрих пов'язана зі згаданими судами. Другим каналом обслуговується ширша аудиторія, а передачею інформації займаються тут національні органи правосуддя, що діють під впливом міжнародних кримінальних судів. Третій канал забезпечує найширше поширення інформації від міжнародних кримінальних судів, адже його операторами є засоби масової інформації, видавці книг, кінопродюсери, музейники тощо.

В дослідженні визначається, що через диверсифікованість каналів надходження інформації від міжнародних кримінальних судів, вплив цих судів на колективну пам'ять не можна вимірювати виключно за допомогою замірів знання про суди та їх рішення чи сприйняття таких рішень у суспільстві. Змінена під час проходження каналами інформація потрапляє до носіїв колективної пам'яті (якими у дослідженні безпечливо і вслід за винахідником терміну Маурісом Хальббаксом визначається індивід) у деформованому вигляді. Таким чином, вона може впливати на носіїв далеко не у той спосіб, у який, як вважається, могли б вплинути рішення міжнародних кримінальних судів, аби сприймалися всіма з точки зору їх змісту та висновків.

Користуючись термінологією попередніх абзаців, дослідження Дмитра Ковалю направлена на розкриття механізму формування колективної пам'яті через вивчення характеристик міжнародних кримінальних судів, каналів, якими інформація подорожує від цих судів, операторів, що здійснюють передачу інформації, суспільств, які є первинними дестинаторами інформації, та індивідів, як єдиних носіїв колективної пам'яті. Виявлення характеристичних прикмет та особливостей кожного з цих суб'єктів, дозволить краще розуміти механізми формування колективної пам'яті міжнародними кримінальними судами. Більше того, запропонована у дослідженні схема може бути згодом використана й в інших подібних дослідженнях колективної пам'яті.

Особливістю дослідження Дмитра Ковалю є те, що його методологія викристалізувалася в результаті натхненного прочитання праць Нікласа Лумана про соціальні системи. Саме тому, опис механізмів формування колективної пам'яті таксономічно схожий до луманівських рефлексій про суспільство.

В Україні, попри поштовхений інтерес останнім часом до перехідного правосуддя, питання колективної пам'яті поки не викликає надто потужного інформаційного запиту. Окремі якісні дослідження все ж існують, але вони є переважно чисто соціологічними та не торкаються юридичних інститутів та інструментів, що, як уже досить давно визнається в світовій науці, мають потенціал впливати на колективну пам'ять. Тому, дослідження колективної пам'яті в прив'язці до діяльності міжнародних кримінальних судів є актуальним саме у Сполучених Штатах Америки. Особливо, у міждисциплінарних дослідницьких центрах на кшталт Центру російських, східно-європейських та євразійських досліджень.

Олег Козачук

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича, Чернівці

Політичні науки | *Етнічна політика та її інструменталізація: теоретичний та практичний виміри*

The Harriman Institute at Columbia University, New York, NY

o.kozachuk@chnu.edu.ua

Держави завжди намагаються створити такі моделі для співіснування своїх громадян та інших резидентів таким чином, щоб це якнайкраще відповідало власним національним інтересам. Очевидно, що концептуальні засади таких моделей (та їх нормативно-правова база) варіюються від держави до держави. Проте так само очевидно, що інститут держави докладає значних зусиль у формуванні та впровадженні ефективних підходів та методів етнічної (де)мобілізації, шляхів до її інструменталізації (використання у власних цілях). У науковій літературі бракує концептуалізації універсальних моделей інструменталізації державою етнічного/етнорасового мобілізаційного потенціалу. Етнічний/расовий конфлікт може бути зовсім поряд за умови відповідного використання акторами (в тому числі державою) відповідних прийомів впливу (керування) інформаційним порядком денним, формування та використання відповідних політичних практик.

Таким чином, метою проекту кандидата політичних наук Олега Козачука є концептуалізація та розробка як універсальної моделі інструменталізації державою етнічного/етнорасового (де)мобілізаційного потенціалу, так і конкретних рекомендацій для кейсів США, Канади (для яких імміграція продовжує грати важливу роль у внутрішній політиці), так і для України (яка продовжує шукати оптимальну для себе концепцію державної етнополітики на основі власних національних інтересів). Цілі проекту можна умовно поділити на теоретичні (подальша концептуалізація інструменталізації етнічної політики; вимірювання етнічної (де)мобілізації та її інструменталізації; оцінка використання термінів «етнічний» та «расовий» в політичних науках, релевантність використання терміну «етнорасовий» та його подальша інструменталізація; концептуалізація та розробка методів протидії держави спробам зовнішнього втручання у міжетнічну взаємодію) та практичні (проаналізувати етнічну політику держави (США, Канади), її трансформацію; до-

Доктор політичних наук Олег Козачук прочитав лекцію «*Quo Vadis, Ukraine? Ethnicity and Nationality in Today's Ukraine*» в «Науковому товаристві ім. Шевченка в Америці». 5 жовтня 2019 р., Нью-Йорк.

слідити кейси рухів «Black Lives Matter» та «Idle No More», в тому числі шляхом проведення серії інтерв'ю з її лідерами та членами, а також провести експертні інтерв'ю з американськими науковцями відносно мети проекту; проаналізувати кейс інституціоналізації етнічної мобілізації франкоканадців у Квебеці та успішний досвід Канади у протидії сепаратизму, запобіганні міжетнічному конфлікту; розпочати написання монографії на основі отриманих за час проекту результатів дослідження, сприяти поширенню останніх в академічних колах; доведення отриманих результатів до відповідних органів державної влади (в Україні).

Методологічною основою дослідження виступають неоінституціоналізм та інструменталізм як підходи, заплановано використати головне якісні методи політичних наук. Для проведення експертних інтерв'ю заплановано ряд поїздок Сполученими Штатами.

Час перебування в Колумбійському університеті Олег Козачук також планує використати для систематичного поширення серед американських колег аналізу актуального стану справ у внутрішній та зовнішній політиці України, перебігу протистояння російській агресії, а також сприяти подальшому ствердженню іміджу України як потрібного та важливого для національних інтересів США партнера і союзника в регіоні Східної Європи.

Результати, отримані під час перебування в США, також можуть становити науковий інтерес для українських законодавців, а саме: аналіз досвіду Сполучених Штатів та Канади щодо впровадження багатокультурних практик, боротьби з етнічною та расовою дискримінацією, ксенофобією, подальшого формулювання цілей та шляхів реалізації імміграційної політики в Україні. Результати, отримані під час гранту, можуть допомогти краще зрозуміти шляхи до розв'язання проблем корінних народів України та стимулювати розробку рішень у контексті формулювання та реалізації національних інтересів України у сфері етнічної політики. Результати дослідження можуть бути використані в навчальному процесі у закладах вищої освіти, зокрема у викладанні політології, порівняльної політології, етнополітології, порівняльної етнополітології, у розробці навчально-методичних комплексів та навчальних планів з вищезазначених дисциплін.

Олена Костюк

Національна медична академія

післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, Київ

Медицина | Організація та функціонування банків донорського грудного молока в Україні

University of Pennsylvania School of Nursing, Philadelphia, PA

kostiuk.o@gmail.com

Метою проекту к.м.н. Олени Костюк є створення та подальше функціонування **Банків донорського грудного молока** в Україні. БДГМ – це спеціальна структура, створена для того, щоб збирати, перевіряти, обробляти, зберігати та розподіляти цінне донорське грудне молоко для тих новонароджених, які його потребують за особливими медичними показаннями.

До цього часу накопичений значний обсяг наукових та прикладних медичних даних, що дозволили обґрунтувати алгоритм успішного функціонування БДГМ, що включає відбір донорів, збирання молока, обробку, контроль якості, розподіл донорського молока. За світовою статистикою 1 з 10 дітей народжується передчасно. Вигодовування грудним молоком з перших днів життя є особливо важливим для цих новонароджених, у тому числі й у дуже незрілих немовлят, допомагає істотно знизити ризик розвитку серйозних захворювань, які часто зустрічаються в передчасно народжених дітей, таких як НЕК, сепсис, бронхолегенева дисплазія, ретинопатія, а найголовніше – забезпечити подальший оптимальний нервово-психічний розвиток цих дітей. США є безперечним лідером у світі в організації системи БДГМ (24 БДГМ у 50 штатах, з 1919 року), донорське молоко яких користується широким попитом не лише у своїй країні, а й за кордоном (Канада, країни Латинської Америки). Ці інституції мають свої традиції та успішну історію і також є базою передового досвіду з цього питання для всіх країн світу. Моніторинг та оцінка впровадження грудного і виключно грудного вигодовування дітей грудного і раннього віку в Україні засвідчили достатню його ефективність.

Наразі найактуальнішим завданням є впровадження програми Neo BFHI (започаткованої ЮНІСЕФ у 2013 році), основною метою якої є вигодовування грудним молоком передчасно народжених та хворих немовлят з метою покращення якості їх майбутнього життя, що втілити в життя без допомоги донорства грудного молока буде надзвичайно складно. Тому організація системи БДГМ в нашій країні є дуже важливим і актуальним завданням.

Ігор Марков

Інститут народознавства НАН України, Львів

Антропологія | Трансформація простору соціальних мобільностей: Україна у транснаціональних міграціях

University California, La Jolla, CA

igor.markow@gmail.com

Метою проекту кандидата історичних наук Ігоря Маркова є дослідження трансформації соціальності (і самого змісту цього поняття що, як відомо, охоплює людину, її самовизначення, ідентичність, - у відношенні до інших людей та спільнот, а також до ідей, речей, природного середовища) у контексті зростання мобільностей людей – на прикладі пов'язаних з Україною потоків транснаціональних мігрантів.

До останніх належать сучасні емігранти з України, іммігранти в Україну і транзитні мігранти через Україну. Дослідження автора показують, що попри відмінності між цими потоками, їх об'єднує спільна риса, означена автором як «люди, що постійно перебувають у русі». Майже всі вони розглядають Україну як складову їхньої траєкторії переміщень: нерегулярні, низькокваліфіковані мігранти та шукачі притулку використовують Україну як територію транзиту зі Сходу на Захід; для висококваліфікованих спеціалістів, студентів, підприємців, репрезентантів «міграції як способу життя» з різних, у тому числі, західних держав, Україна є перехідним етапом на шляху до інших країн. Для швидко зростаючої кількості мігрантів-українців різних категорій характерна так звана «горизонтальна циркуляція»: завдяки налагодженим транснаціональним міграційним та професійним мережам вони регулярно переміщуються з однієї країни чи регіону в іншу. Періодичне повернення в Україну стає для них однією з ланок ланцюга переміщень.

Це означає, що більшість мігрантів, пов'язаних із Україною як країною походження/ транзиту / призначення є тимчасовими. Але ця «тимчасовість» визначається не в традиційному або «нормальному» розумінні окресленого періоду перебування мігранта в країні призначення або транзиту, з наступним поверненням до країни походження. Радше, вона характеризує «людей у русі». Такі категорії, як країни походження, призначення, транзиту, за словами С. Кастлеса здаються непридатними для розуміння сучасних складностей міграційних потоків, а тимчасовість, радше позначає не певний об-

межений час перебування мігранта на території конкретної держави/ регіону/ місцевості, – а перехід «людини в русі» з одного соціального стану в інший. Таким чином, відбувається формування «соціальності руху», що стає одним із трансформаційних виражень сучасних міграцій, і охоплює зміни ідентичностей та способу соціального самовизначення людини, трансформацію мереж, зміни у сприйнятті простору та часу, етнічні відносини, нові риси соціальної стратифікації.

Таке розуміння соціальності руху узгоджується з «мобільним поворотом у соціальних науках», здійсненим Джоном Уррі, згідно з яким «сьогодні ми живемо не в цивілізації, а в мобілізації природних ресурсів, людей і продуктів». Отже, мобільність людини слід розглядати як частину її соціальної діяльності, а не як перехідний «мертвий час», щоб дістатися з одного місця в інше. Уррі вказував на нові риси соціальності, що формуються у зв'язку з мобільністю. Соціологія мобільностей допомагає зрозуміти зміну дотеперішнього соціального змісту міграцій: вони перетворюються із переміщення з країн/місць походження до місць перебування - у «життя в русі».

Тим самим, сучасні тимчасові міграції як найбільш очевидна форма мобільностей розглядаються автором проекту як свого роду лабораторія опрацювання соціальності руху та її основних рис. У процесі дослідження автор прагне вписати феномен тимчасовості пов'язаних з Україною міграцій у контекст порівняння динаміки мігрантських мобільностей і їх трансформаційного впливу на соціальні відносини у двох найінтенсивніших трансміграційних коридорах: євразійському (Росія- Україна - ЄС) та американському (країни Центральної Америки-США).

Відтак, автор переходить від вивчення соціальності руху на прикладі тимчасових міграцій - до формулювання концепту *соціальності як руху*, що в умовах переходу «від цивілізації до мобілізації» інтегрує різні форми мобільностей людини – і зосереджується на теорії та методах аналізу, що описують запропонований концепт.

Оксана Ременяка

Інститут проблем сучасного мистецтва

Національної академії мистецтв України, Київ

Мистецтвознавство | Образотворче мистецтво діаспори міжвоєнного та повоєнного періодів: цілісний погляд на мистецтво України

The Harriman Institute at Columbia University, New York, NY

oxarem@gmail.com

Основною метою проекту кандидата мистецтвознавства Оксани Ременяки є дослідження та визначення ваги доробку митців-емігрантів у контексті формування цілісної картини образотворчого мистецтва України 30-70-х рр. ХХ ст. Особлива увага дослідниці при реалізації проекту буде приділена вивченню ментальних наслідків потужного експерименту над культурним надбанням однієї з найбільших країн Європи – з одного боку випробування вітальності українських митців на чужині, а з іншого – визначення меж опірності тотальній цензурі та пристосуванству до ідеологічного тиску на митців, що залишились на окупованій більшовиками Батьківщині. Важливо також зрозуміти психологічну ситуацію творчого середовища в еміграції: як суміщались традиційні цінності, що їх митці-емігранти винесли з рідної землі, з модерними пошуками і природним прагненням кожного художника бути органічною складовою світового мистецького контексту. В цьому сенсі важливо розуміти, що українські митці, які опинилися за межами своєї Батьківщини, були переконані у своєму поверненні додому, як і були свідомими того, що в першу чергу це буде повернення їхнього мистецького доробку, створеного у вільному світі.

Для реалізації свого наукового проекту дослідниця має на меті виявити та каталогізувати доробок малознаних українських художників другої та третьої хвиль еміграції. Запланована робота з українознавчими матеріалами зі збіроч та колекцій архіву Колумбійського університету, зокрема колекції Бахметєвського архіву, Ukrainian Museum in New York, Наукового товариства ім. Т. Шевченка (НТШ), Української Вільної Академії наук (УВАН). Авторка проекту також вважає, що для отримання повноцінної картини надзвичайно важливо докладно ознайомитись з українознавчими матеріалами з життя та творчості українських художників в російських та польських архівних колекціях, максимально точно каталогізувати та ввести у контекст українського мистецтва доробок українських художників міжвоєнного та повоєнного періодів, дослідити природу конфлікту між традиціоналістами та модерністами в середовищі українських митців діаспори.

Українські митці-емігранти міжвоєнного та повоєнного покоління відіграли особливо важливу роль – вони показали напрямок, в якому б повинно було розвиватись українське мистецтво, якби воно не перебувало під тотальною опікою комуністичної цензури. В цьому сенсі, в категоріях мистецьких традицій покоління художників міжвоєнного періоду нерозривно пов'язане з поколінням повоєнним, чия творчість є органічною складовою історії українського мистецтва 20 ст.

Українські митці за межами України завжди підкреслювали свою приналежність у першу чергу до української культури, повсякчас наголошуючи у своїх теоретичних працях на тому, що їхнє перебування поза Батьківщиною є вимушеним і тимчасовим явищем, що головна роль творів митців-емігрантів полягає «у формуванні нового життя вільної України» оскільки вони будуть єдиним свідченням існування вільної творчої української людини цього етапу. В той же час у сучасному мистецтвознавстві України творчість митців-емігрантів, які фізично і духовно виростили з української традиції, розглядається окремим блоком, переважно поза контекстом мис-

тецтва України. З цього огляду Проект зробить важливий внесок у написання повноцінної історії українського мистецтва.

Мистецький капітал, витворений далеко від батьківщини потребує глибинного опрацювання, кінцевою метою якого є відтворення цілісної картини українського мистецтва 30-70 рр. XX ст., в якій доробок митців діаспори має заповнити лакуни вітчизняного мистецтва тих напрямків, які в силу обставин не могли повноцінно розвиватись на батьківщині – переважно це формальні пошуки та традиції сакрального мистецтва.

Передбачається, що результати дослідження мають представити структуру мистецького середовища діаспори, їхній внесок в українську та американську культури, показати цілісну картину українського мистецтва зазначеного періоду та будуть оприлюднені на наукових конференціях, у низці наукових публікацій, зокрема у монографії, присвяченій темі дослідження.

Українські фулбрайтівки 2019-2020 Маріанна Душар та Оксана Ременяка з Софійкою Зелік – американською стипендіаткою 2014-2015 в Україні

Олександр Росолов
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків
**Транспортна інженерія | Безшовна логістика останньої милі
для сталих міст**
Rensselaer Polytechnic Institute, Troy, NY
rossolovalex@gmail.com

Проект Олександра Росолова передбачає розробку нових сценаріїв реалізації логістики останньої милі, основною метою яких є забезпечення безшовної електронної комерції зі сталою організацією постачань в сучасних містах. Новий вік логістики останньої милі передбачає формування системи доставки з надзвичайно низькою доданою вартістю товарів та мінімальним навантаженням на навколишнє середовище, що утворюється в результаті транспортування товарів в межах міста. Основну увагу в проекті приділено розробці безшовного ланцюга постачання і організації «миттєвих поставок», що є новою парадигмою міської логістики XXI сторіччя. Екологічні аспекти проекту направлені на застосування «зелених» видів вантажного транспорту на останніх ешелонах постачання. Сценарії розвитку безшовної логістики повинні ґрунтуватись на надійних даних про покупну активність мешканців сучасних міст, тому в проекті передбачено проведення стратифікації покупців у поєднанні з розробкою поведінкових моделей мешканців міст щодо купівельних вподобань (онлайн та фізичних магазинах). Це дозволить спрогно-

зувати можливу кількість та частоту покупок у фізичних магазинах або онлайн при формуванні раціональних станів системи безшовних постачань. З цією метою проект заснований на теоретичному обґрунтуванні та експериментальному підтвердженні реалізації раціональних сценаріїв для безшовних поставок у рамках останньої милі. Проектом передбачено розробку низки підходів, а саме: визначення потужності, структури та режимів роботи міського ланцюга постачання, сценаріїв оцінки надання транспортних послуг кінцевим споживачам (ціноутворення), визначення параметрів попиту із зазначенням його питомого змісту для сегменту електронної комерції (на основі результатів обстежень кінцевих споживачів та стейкхолдерів США) та оптимізації обсягу транспортної роботи для зменшення викиду вуглекислого газу в навколишнє середовище.

На території України електронна комерція лише набуває свого розвитку, в той час, як в Сполучених Штатах Америки цей сегмент продажів має суттєву питому вагу в загальному товарооберті та формує нові тренди в організації постачань товарів кінцевим споживачам у рамках логістики останньої милі. Такі компанії як Amazon та Ebay завдяки їх баченню, сміливості та завзятості відкрили нову сторінку в історії товарообміну та логістики. З кожним днем вони змінюють характер економічних відносин, роблячи їх більш гнучкими та клієнтоорієнтованими. Дослідження цих процесів з розкриттям закономірності їх розвитку є одним з пріоритетних напрямків сучасної логістики та транспортної інженерії. Досвід трансформативної матеріальних постачань з їх впливом на навколишнє середовище, яким володіють наукові школи транспортної інженерії США, є безцінним для країн, які знаходяться лише на етапі зародження та імплементації нових парадигм транспортної інженерії. Тому, реалізація проекту Олександра Росолова в Сполучених Штатах Америки дозволить сформулювати необхідні теоретико-методологічні основи та визначити основні шляхи їх практичної реалізації на території України.

Юрій Савчук

Інститут історії України НАН України

Історія | Геральдична спадщина Миколи Битинського:

історія української військової уніформи періоду національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. (історичний, геральдичний та мистецький аспект)

Ukrainian Museum and Library, Stamford, CT

yuriisavchuk@yahoo.com

Дослідження кандидата історичних наук Юрія Савчука має на меті слугувати розв'язку низки актуальних та резонансних аспектів державного будівництва на сучасному етапі розвитку України. Дослідницький проект є вагомим фактором реконструкції історичної пам'яті та відродження національної самосвідомості. Його реалізація матиме практичні наслідки у різних суспільних сферах: науковій, просвітницькій, культурній, державного будівництва, військово-політичній та знайде своє широке використання під час ребредингу військового костюму сучасної української армії, організації масштабних міжнародних виставок, створення документальних фільмів, науково-популярних публікацій, випуску пам'ятних монет та поштових марок тощо.

Фокус дослідницького проекту охоплює невідомий раніше науковому загалу масив іконографічних джерел, пов'язаних з історією української геральдики та уніформи українського війська періоду українських національно-визвольних змагань (1917-1921). Це майже 200 оригінальних мистецьких творів, виконаних напередодні Другої світової війни у Празі мистцем Миколою Битинським. Особливо важливою та актуальною складовою дослідження є вивчення та популяризація матеріалів, присвячених історії військової уніформи (понад 100 творів). Масштабна модернізація та трансформація українського війська, які відбуваються в умовах російської агресії, охоплює також військову уніформу. Одним з аспектів ребредингу військового костюму сучасної української армії є його зв'язок з уніформою військових підрозділів армії УНР. Це має наочно ілюструвати та підкреслювати державну спадковість України та УНР, а також пов'язувати їхні військові традиції і зміцнювати бойовий дух.

Практичними наслідками реалізації дослідницького проекту Юрія Савчука стануть виявлення, вивчення та атрибуція оригінальних іконографічних пам'яток, що покликані вирішити цілу низку наукових проблем, введення у науковий обіг невідомого раніше комплексу геральдичних та іконографічних джерел щодо

військової уніформи національно-визвольних змагань (1917-1921), а також практична допомога Ukrainian Museum and Library of Stamford щодо атрибуції та наукового опрацювання унікальних артефактів. Таким чином, значне розширення наукової джерельної бази, яка, зважаючи на специфічність предмету досліджень, є надзвичайно вузькою, є засадничим науковим результатом дослідницького проекту.

У руслі зазначеного за результатами дослідження Юрій Савчук планує підготувати та здійснити публікацію геральдичної спадщини Миколи Битинського, а саме «Альбому уніформ Української Армії і Фльоти за добу визвольної боротьби 1917-1921». Презентація «Альбому...» на історичних факультетах провідних українських університетів та вищих навчальних закладах художнього профілю України, а також катедрах Українознавства Колумбійського та Гарвардського Університетів США сприятиме науковій інтеграції дослідників України та США. Це дозволить нав'язати міцні наукові контакти та реалізувати міждисциплінарні зв'язки як у форматі двосторонніх українсько-американських взаємин, так і у ширшому міжнародному контексті.

Музейний вимір є іншим важливим аспектом реалізації дослідницького проекту. Набутий для широкого використання нововідкритий матеріал дозволить розвинути активну виставкову діяльність: підготувати серію міжнародних виставок, присвячених історії уніформи періоду національно-визвольних змагань українців (1917-1921), та розгорнути її експозицію у найбільших містах України. Анонсована серія музейних виставок розглядається дослідником як ефективний інструмент культурної дипломатії США та України.

Очікується, що результати досліджень матимуть широке практичне застосування в інших сферах суспільної діяльності. Зокрема у галузі кіно-виробництва (документального та художнього кіно), філателії (випуск поштових марок Укрпоштою) та нумізматичній продукції Національного банку України тощо.

Ірина Сотник

Сумський державний університет, Суми

Економіка енергетики | Підвищення енергоефективності та розвиток відновлюваної енергетики в домогосподарствах США і України

University of Maryland, Department of Agricultural and Resource Economics, College Park, MD
insotnik@gmail.com

Проект доктора економічних наук Ірини Сотник спрямований на пошук оптимальних комбінацій економічних та інших драйверів, які можуть бути застосовані національними та місцевими органами влади для домогосподарств з метою мотивування безперервного підвищення енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики у житловому секторі. На основі американського та українського досвіду передбачається сформулювати рекомендації щодо використання економічних стимулів для різних напрямків розвитку енергоефективності та відновлювальної енергетики залежно від цілей національної та локальної енергетичної політики.

Частка сектору домогосподарств у споживанні енергії на цілі опалення та кондиціонування може займати, залежно від специфіки країни, до 25-35% у загальному енергобалансі держави. В кризові роки і періоди зростання цін на енергію ця частка залишається практично стабільною, як і обсяги споживання електроенергії населенням. У зв'язку з цим, актуальними питаннями енергетичного розвитку сектору домогосподарств є економічне обґрунтування стимулювання використання населенням відновлювальних джерел енергії (теплових насосів, звалищного біогазу, відходів і т.д.), а також процеси розвитку когенерації, оптимізації систем централізованого та індивідуального опалення з урахуванням різних факторів (розташування споживачів, кліматичних умов, сировинної бази і т.д.) з метою зростання енергоефективності житлового сектору. Актуальність цих проблем посилюється в зв'язку з ефектом декарбонізації національних економік, який може бути досягнутий при реалізації широкомасштабних енергозберігаючих заходів.

У ході виконання досліджень планується оцінити поточний стан динаміки зростання енергоефективності та розгортання відновлювальної енергетики в секторі домогосподарств США та України, визначити ефективність адміністративних та економічних інструментів, що застосовуються у цій сфері. На другому етапі буде ідентифіковано основні перспективні напрями розвитку енергоефективності та відновлювальної енергетики в житловому секторі обох країн з урахуванням кліматичних умов, енергетичних потреб націй, економічних витрат на впровадження та використання енергоефективних технологій, а також оцінено екологічний ефект від зростання енергоефективності й розвитку відновлювальної енергетики. Наступними кроками є техніко-економічне обґрунтування розвитку когенераційних технологій для енергозабезпечення домогосподарств та його можливі екологічні наслідки, включаючи потенціал декарбонізації, а також розроблення методичних підходів, які можуть застосовуватися на регіональному рівні, для оптимізації розширення

централізованих та децентралізованих систем опалення в житловому секторі обох країн на основі оцінки їх економічної та екологічної ефективності. На заключних етапах дослідження буде оцінено екологічну та економічну ефективність економічних стимулів щодо заохочення розгортання перспективних напрямків розвитку енергоефективності та відновлювальної енергетики, а також розроблено оптимальні набори економічних інструментів та рекомендації для політиків, які забезпечать найкращі результати впровадження політики зростання енергоефективності та відновлювальної енергетики на національному і місцевому рівнях.

Реалізація проекту дозволить визначити нові напрями підвищення енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики в житловому секторі США та України й забезпечити ефективне економічне стимулювання імплементації цих напрямків. Результати дослідження допоможуть розширити знання в галузі управління енергоефективністю шляхом співпраці з американськими колегами і сприяти глибшому розумінню економічної сутності управління процесами розвитку енергоефективності та відновлювальної енергетики на різних ієрархічних рівнях і типах економічних систем. Це дозволить краще визначити мотиви «зелених» виробників і споживачів енергії у домогосподарствах для зростання їх енергоефективності, а також можливості декарбонізації цього сектору. У підсумку, державні та місцеві органи влади за допомогою запропонованих оптимальних наборів економічних драйверів зможуть моделювати необхідну поведінку населення для забезпечення підвищення енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики в цьому секторі своїх національних економік.

Результати проекту можуть бути використані національними та місцевими органами влади для забезпечення розвитку енергоефективності та відновлювальної енергетики в житловому секторі України. Вони також можуть бути використані для корекції політики енергоефективності в США та інших країнах світу.

Валентина Ущина

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, Луцьк

Лінгвістика | Міжсуб'єктна динаміка позиціювання щодо ризику:
від індивідуального сприйняття до соціального устрою

University of Pittsburgh, Pittsburgh, PA

uval@ukr.net

Проект, запропонований доктором філологічних наук, завідувачем кафедри англійської філології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Валентиною Ущиною, спрямований на вивчення інтерактивної динаміки позиціювання американців стосовно ризику. Ризик все частіше стає поняттям, довкола якого точаться дискусії на різних рівнях соціальної інтеракції, задіюючи різноманітні сфери життєдіяльності сучасної людини – від питань моралі і здоров'я до політико-економічних та екологічних проблем. Мета дослідження полягає у спробі за допомогою методологічного інструментарію лінгвістики пояснити ідеологічні зміни, які нині переживає американське суспільство і які пов'язані з ростом усвідомленого ставлення американців до технологічних, політичних, медичних, екологічних та інших ризиків, що постають перед людством постмодерної доби.

В основу цієї наукової розвідки покладено ідею про те, що позиції (*stances*) індивідуальних суб'єктів щодо ризику формуються під час спільної дискурсивної діяльності з іншими суб'єктами соціальної взаємодії. Адже люди ніколи не приймають важливі рішення одноосібно, зазвичай звіряючи власні позиції з думками експертів, або ж обговорюючи їх з друзями, родичами, знайомими. З одного боку, ці позиції відображають культуру, історію, традиції та суспільно-політичний лад певної країни, ґрунтуючись на різних картинах світу, а, відтак, на різних інтерпретаціях концепту ризику, властивих для представників різних лінгвокультур. З іншого боку, накопичуючись, індивідуальні суб'єктні позиції можуть впливати на конструювання колективних цінностей та вірувань, і, в результаті, трансформувати національні ідеології та соціальний устрій.

Попередні пошуки у цій царині дозволили дослідниці дійти висновку про те, що у сучасному англійському світі змінюється ставлення людей до ризику – від різко негативного до різко позитивного. Причому ці процеси пришвидшуються можливістю вільного доступу кожної людини до Інтернету як до глобальної трибуни, з одного боку, (для тих, хто продукує висловлення) і як до постійно відкритої аудиторії для тих, хто ці повідомлення сприймає. Змога публічно висловитися з будь-якого приводу відкриває двері для постійного і неперервного дискурсотворення – ми всі можемо і прагнемо публічно заявляти про свої суб'єктні позиції і з готовністю робимо це – чи то за допомогою текстів, чи то шляхом використання інших семіотичних ресурсів – «смайлів», «лайків», фотографій, поширень. Так, накопичуючись, індивідуальні позиції складаються у кластери колективних позицій певних соціальних груп (вікових, політичних, гендерних, професійних, конфесійних і

т. і.), активуючи творення нових значень, і, таким чином, стаючи частиною соціо- і лінгвокультурного семіозису.

Якщо позиції носіїв різних мов віддзеркалюють погляди на політичні, соціальні та моральні проблеми, що панують у їхніх суспільствах, то чи зосереджують ці люди свою увагу на різних (інших) ризиках? Чи є справедливим твердження про те, що в останні десятиліття у США змінилась семантика ризику? Чи ідея стосовно важливості вміння індивіда приймати ризиковані, але водночас виважені рішення (знаменитий принцип *'help yourself'*), знову популяризується в американському суспільстві? І чи справді американцям прищеплюється позитивне ставлення до ризику, аби вони частіше покидали зону індивідуального комфорту? Чи краще пересічний американець усвідомлює глобальні екологічні та технологічні ризики, що постають перед людством, ніж, скажімо, пересічний українець? І, нарешті, яким чином ставлення індивідуальних американських суб'єктів дискурсивної діяльності до ризику пов'язане з загальною ефективністю США в політичній та

економічній сферах? Ось питання, на які дослідниця сподівається знайти відповіді у ході реалізації свого проекту.

Це дослідження дозволить зрозуміти, як розвивається семантичний простір поняття ризику і як він пов'язаний з індивідуальними дискурсивними позиціями, соціальною інтеракцією та соціально-культурними змінами у суспільстві. Виконання цього проекту стане ще одним кроком на шляху до досягнення загальної екологічності нашого буття, до посилення відповідальності кожного індивіда не лише за свої дії, а й за кожне промовлене чи написане слово, до усвідомлення того, що світ змінюємо ми самі, а комунікація ризику продукує дискурс ризику, тобто сукупність його репрезентацій, пов'язаних з нашим спільним ставленням до ризику.

Олена Уварова

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Харків

Право | Бізнес і права людини:

американський досвід для нових демократій

University of Utah, Tanner Center for Human Rights, Salt Lake City, UT
uvarova.info@gmail.com

Проект Олени Уварової спрямований на вивчення досвіду США у порівнянні з європейськими й азійськими підходами щодо забезпечення поваги прав людини з боку бізнесу. Такий порівняльний аналіз має дозволити виявити сильні й слабкі сторони відповідних моделей правового регулювання й взаємодії бізнесу, держави, наукової спільноти та громадськості, що є важливим для країн нової демократії (пост-радянські країни).

Вплив бізнесу на права людини може зачіпати різних суб'єктів – працівників, мігрантів, уразливі групи (дітей, людей з інвалідністю, людей старшого віку тощо) – у різні способи (дискримінація, експлуатація, шкода навколишньому середовищу та ін.) і в межах різних видів економічної діяльності (сільське господарство, текстильна промисловість, нафто- і газодобувна промисловість, фінансові, освітні, медичні послуги тощо).

Однак якщо розвинуті демократії зі сталими традиціями захисту прав людини, поваги економічних свобод, глибокого розуміння принципів взаємодії держави, бізнесу і громадянського суспільства й необхідності розумного балансу між різними соціальними цінностями готові до такого нового етапу розвитку концепції прав людини, то нові демократії, які й досі переживають складний період переходу до нових моделей правового регулювання, заснованих на повазі до прав людини, демонструють свою слабкість – як з точки зору доктринального забезпечення, так і на рівні практики.

Для нових демократій особливою актуальністю набувають такі питання:

- A. Роль бізнесу у розвитку демократії, верховенства права і стійкого розвитку суспільства;
- B. Ризики й виклики, пов'язані з такими характеристиками для нових демократій проблемами як відсутність стабільних демократичних традицій, високий рівень корупції, недовіра населення до юридичних механізмів вирішення проблемних ситуацій, низький рівень економічного розвитку;
- C. Низький рівень толерантності до представників інших культурних традицій, політичних поглядів тощо є окремою проблемою пост-радянських країн, що знаходить відображення у бізнес-практиках, глибоке вкорінення патріархальної культури, яка часто підтримується бізнесом;
- D. Роль бізнесу у забезпеченні прав людини в умовах конфлікту й у пост-конфліктний період, що є особливо актуальним для України.

Гіпотеза Олени Уварової, яку покладено в основу її дослідження, полягає у тому, що:

1. Сфера бізнесу і прав людини є яскравою ілюстрацією пост-радянського спадку у правовому регулюванні: держава повністю заперечує модель, коли бізнес виконує його зобов'язання у сфері прав людини й застосовує заходи щодо сприяння правам людини, враховуючи індивідуальні потреби кожного учасника відносин.
2. Питання гендерної рівності є окремим прикладом, в якому знаходить відображення ситуація в Україні в цілому, коли питання бізнесу і прав людини відсутні у порядку денному публічних дискусій.
3. Американський досвід у питаннях бізнесу і прав людини є надзвичайно корисним для України, оскільки виступає прикладом ліберальної традиції правового регулювання.

Оксана Чабанюк

Харківський національний університет будівництва та архітектури, Харків

Архітектура | Внесок американських спеціалістів у розвиток промисловості та міст у 1920-1940 роках у Східній Україні

University of Michigan, Ann Arbor, MI

oxichabanyuk@gmail.com

Дослідження кандидата архітектури, доцента Оксани Чабанюк розглядає процес ранньої стандартизації та впливу американських спеціалістів на будівельну галузь Східної України протягом 1920-1940 років, проекти для промисловості та проекти житла для робітників. Початок стандартизації та індустріалізації 1930-х років дав напрямок розвитку збірного житла в СРСР. Вплив американських фахівців на планування, проектування та будівництво промислових підприємств протягом 1920-1940 років досі достатньо не досліджено, особливо на території Східної України. Проект спрямований на виявлення інформації про роль американських спеціалістів у індустріалізації Східної України.

Зарубіжні джерела підтверджують участь іноземних фахівців із США, Німеччини та інших країн протягом 1920-1940-х років на території колишнього СРСР, а також і в Україні. Кількість інженерів, які приїхали працювати до СРСР, оцінювалася близько 80 тисяч іноземців, з яких 20-30 тисяч працювали в промисловості. Однак присутність і робота цих фахівців була висвітлена в періодичних виданнях і професійних виданнях в Радянському Союзі лише у 1920-40 роках та в кінці радянської епохи 1980-1991 роках. Отже, розрив тривалістю сорок років не містив відомостей про їх роботу в СРСР до Другої світової війни, нівелював значення їх внеску до стрімкого розвитку будівництва підприємств важкої промисловості, нових промислових міст і нових генпланів міст СРСР (Магнітогорськ, Ленінськ, Прокоп'євськ, Новокузнецьк, Кемерово та ін.) та в Україні у басейні Донбасу (Макіївка, Горлівка), Дніпрогес у Запоріжжі, Дніпрі тощо. Актуальні дослідження українських вчених за час незалежної України та іноземних вчених фрагментовано охоплюють деякі місця, особистості або промислові установи, в основному на території Росії, також досліджено цю проблему в Запоріжжі.

Метою проекту є: переосмислення та внесок до наукової сфери інформації про участь іноземних фахівців (інженерів, архітекторів) з США у розвитку будівництва підприємств важ-

кої промисловості, планів промислових міст та моделей житлового будівництва на сході України в басейні Донбасу (Макіївка, Горлівка), Краматорську, Запоріжжі, Дніпрі, присутність і роботу іноземних спеціалістів у Харкові протягом 1920-1940-х років.

Дослідження про розвиток стандартизації у житловому будівництві та процес індустріалізації протягом 1920-1930-х років у історії країни досягло межі, що до теперішнього часу існують нечіткі твердження у радянських літературних ресурсах про причини і виклики у впровадженні та розвитку стандартизації у промисловому будівельному секторі та житловому будівництві. Дослідження має розуміти, що радянські ресурси у той час були ідеологічно політизованими, але сучасні висновки та дослідження показують, що вплив практики іноземних фахівців протягом 1930-х років на території СРСР був і досі недооцінений. Іноземні спеціалісти представляли багато розвинених європейських країн, але серед них американські фахівці, інженери та архітектори, як інженер Г'ю Лінкольн Купер (головний інженер-консультант проекту ДніпроГЕС), зробили унікальні проекти для міст України. На жаль, радянська історія 1930-х років і пізніше не описала впливу американських фахівців ні загалом, ні детально, особливо про їх роботу в містах Східної України протягом цього періоду. Дослідження передбачає роботу з архівними джерелами, публікаціями та періодичними виданнями у США за темою проекту. У той же час, участь іноземних фахівців у індустріалізації на Сході України протягом 1920-40-х років не висвітлена в освітньому процесі дисциплін історії архітектури України через прогалину інформації. Дослідження проекту допоможе усунути цей розрив у історії східних міст України.

Значення результатів проекту полягає у проведенні дослідження, що мають практичне та теоретичне значення для галузі архітектури та міждисциплінарного контексту як українознавства, міських студій, історії країни та регіону, професії архітектора і громадськості загалом.

Fulbright Research and Development Program:

Проведення досліджень в університетах США тривалістю від шести до дев'яти місяців. У конкурсі можуть брати участь особи віком до 40 років з дворічним професійним досвідом: викладачі; аспіранти та дослідники, які ще не мають наукового ступеня; кандидати наук (не пізніше 5-ти років після захисту); адміністратори вищих навчальних закладів; співробітники науково-дослідних установ; журналісти; фахівці з бібліотечної, музейної та архівної справи; спеціалісти у сфері управління культурою; працівники громадських організацій (НДО).

Fulbright Research & Development Program

Тимофій Брік

Київська школа економіки, Київ

Соціологія релігії | *Православна конкуренція в Україні та її наслідки: релігійна поведінка, економічні погляди та національні ідентичності*

New York University, New York, NY

tbrik@kse.org.ua

Дослідницький проект Тимофія Бріка має дві задачі: 1) дати кількісну оцінку релігійній конкуренції в регіонах України з 1992 по 2019 р. на основі даних державної статистики та соціологічних опитувань; 2) протестувати гіпотезу залежності релігійної поведінки індивідів від релігійної конкуренції та побудувати статистичну модель на основі панельних даних з 2003 по 2012 р. та моніторингових опитувань з 1992 по 2018 р.

Проект має академічну і практичну цінність, оскільки він дозволить зробити внесок в міжнародні дослідження релігійних ринків у світі. Наразі тут бракує досліджень з православних країн. Наукова розвідка п. Бріка зможе пояснити те, чому й коли громадяни України змінюють свою релігійну ідентичність й пов'язану з нею поведінку. Подібна інформація допоможе вирішувати проблеми щодо перерозподілу релігійного простору в Україні тощо.

Проміжні результати проекту вже публікувалися в міжнародних соціологічних журналах (Sociology of Religion: Quarterly Review), але перші дослідницькі кроки були обмеженими через брак панельних даних. Останні дозволяють тестувати причинно-наслідкові зв'язки й бачити, як людина з плином часу змінює свою поведінку. Тимофію вдалося знайти панельні дані про зміну людьми своєї релігійної ідентичності в Ukrainian Longitudinal Monitoring Survey, 2003-2012, але робота з такими даними потребує специфічних навичок. Саме тому він обрав соціологічний факультет Нью-Йоркського університету (New York University, Sociology Department), де працює Майкл Хоут (Michael Hout) – відомий фахівець у цій царині. Зокрема, його остання стаття "Religious Ambivalence, Liminality, and the Increase of No Religious Preference in the United States, 2006-2014" є справжнім прикладом для професійного наслідування.

Попередні результати своїх досліджень Тимофій Брік презентував на міжнародних конференціях, у Центрі російських, східноєвропейських та євразійських студій Стенфордського університету (Center for Russian, East European and Eurasian Studies at Stanford University), на аналітичній платформі Vox Ukraine, а також на сторінках блогу «Фокус Україна» (Focus Ukraine, Kennan Institute). Наступні результати планується оприлюднити в міжнародних наукових журналах.

Єгор Власенко

Міждисциплінарний освітній проект
CANactions School for Urban Studies, Київ

Урбаністичні студії | Житлова політика, планування житла та
громадотворення у США та Україні

Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, MA
yevlasenko@gmail.com

Дослідження Єгора Власенка сфокусоване на проблемі організації колективної дії у контексті оптимального облаштування міських житлових районів. Зокрема, буде розглянуто вплив містобудівних та проектних рішень, а також соціально-економічних та правових передумов на конструктивну взаємодію між органами державної влади, самоврядування та жителями міст. Дослідження буде засноване на вибірці низки справ з США та України, що демонструють різні житлові контексти з точки зору відносин власності, морфології забудови та розташування житла в місті.

Наразі житлова система в Україні характеризується унікальною ситуацією, коли понад 90 відсотків житла, в тому числі у багатоквартирних будинках, є приватизованим, проте відносини між співвласниками житла залишаються в багатьох випадках неврегульованими, внаслідок чого спільні простори та майно – від сходової клітини до рекреаційних просторів надворі – швидко зношуються й деградують. Нині найпопулярнішою формою житлового будівництва є житловий комплекс, що являє собою пристосування мікрорайонної моделі соціалістичного типу до ринкових умов, що формально збільшує щільність населення, але водночас призводить до деградації соціальної інфраструктури. Брак комунікації між мешканцями багатоповерхівок та зростаюча конфліктність їх відносин з власниками нових забудов несе в собі низку ризиків для міського розвитку в цілому. Паралельно спостерігається помітне розшарування груп населення з різним статками, що також становить окрему проблему.

Як відомо, проблеми територіально-соціальної сегрегації, існування «закритих спільнот» тощо є укоріненими в житловій системі США, що було особливо помітним в контексті глобальної економічної кризи та її наслідків. З іншого боку, поняття громади та колективної дії глибоко укорінені в американському суспільстві, яке розробило дієві – формальні та неформальні – правила співжиття членів локальних спільнот. Використовуючи методи, запозичені

з американських дисциплін міського планування та дизайну, міської етнографії та інституційної економіки, дослідження Єгора Власенка дозволить проаналізувати житлову ситуацію в Україні в порівняльній перспективі, а також представити каталог корисних професійних рішень для вітчизняного вжитку.

Результати та матеріали дослідження планується використати також для навчального курсу в межах освітньої платформи CANactions School, присвяченої вивченню житлової політики та міського проектування в Україні, Швейцарії, Фінляндії та Нідерландах у 2019-2020 рр.

Микола Добиш

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ
Географія | Зниження явки на виборах та електоральна мобілізація в Україні та світі

University of California, Los Angeles, CA
mpetrovych@gmail.com

Микола Добиш завершив аспірантуру Київського національного університету та готується до захисту дисертації на тему «Територіальні відмінності в політичних поглядах населення України: політико-географічний аспект».

У процесі дослідження, окрім регіональних та локальних форм електоральної поведінки та їх динаміки, його зацікавили вагомі територіальні відмінності в показниках явки на виборах та їх постійне зниження на парламентських виборах в Україні. Хоча феномен зниження явки на виборах більш поширений в розвинених демократіях, зниження довіри до політиків, незадоволеність поточною політикою країни, незрозуміння відмінностей між альтернативами політичного вибору, політична індіферентність молоді є універсальними причинами абсентеїзму є характерними також й для нас.

На жаль, наявні підходи часто уникають географічної складової динаміки явки на виборах як результату електоральної мобілізації. Наприклад, у випадку, коли в країні загалом явка падає, в окремих її регіонах вона може зростати. Тому Микола, заручившись підтримкою американських колег, поставив перед собою завдання з'ясувати особливості змін у показниках явки на виборах в різних територіальних контекстах, а потім порівняти їх з аналогічними показниками в США та Європі.

У контексті цього дослідження йому важливо зрозуміти, яким чином різні покоління входять в політику в різних місцях України, а також з'ясувати, якими є наслідки змін в електоральній активності для молоді української демократії. Оскільки більшість подібних питань заслуговує на широку дискусію, Микола планує не лише наукові публікації, але й обговорення цих проблем у ЗМІ.

Проект також ставить на меті розробити спеціальні рекомендації щодо вдосконалення курсів з електоральної та політичної географії в Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка.

Ольга Зіміна

Інститут молекулярної біології та генетики НАН України, Київ
Молекулярна генетика | *Вплив організації хромосом на розподіл сайтів кросинговеру у рослин*
Cornell University, Ithaca, NY
Come2olya@gmail.com

Метою проекту Ольги Зіміної є дослідження впливу організації хромосом під час мейозу на розподіл сайтів кросинговеру у рослин. Під час мейотичного поділу клітин, у результаті якого утворюються гаплоїдні статеві клітини, відбувається рекомбінація генетичної інформації між батьківськими геномами. Це явище є важливим інструментом в селекції, за допомогою якого можна отримувати нові сорти рослин, породи тварин, а також значну частину корисних штамів мікроорганізмів.

Біологічна значимість даного феномену полягає в підвищенні генетичної варіабельності і, як наслідок, збільшенні адаптаційного потенціалу організмів, стабільності геному та процесів еволюції в цілому. Важливим етапом рекомбінації є кросинговер (КО), взаємний обмін ділянками гомологічних хромосом. Кросинговер є основним генератором унікальних генотипів та швидкого розподілу мутацій, що виникають в популяціях.

Загалом, частота рекомбінації обмежена приблизно одним або двома КО на хромосому під час одного мейотичного поділу. У багатьох видів рослин з великим геномом сайти КО згруповані вздовж хромосомних кінців, і дуже небагато з них знаходяться в перичентромерних ділянках хромосом. Хоча значима частина геному рослин може знаходитись в перичентромерних регіонах, феномен рекомбінації тут зустрічається в 20 разів рідше, ніж у дистальних регіонах. Таким чином, залучення КО до, так званих, «мовчазних» регіонів може підвищити ефективність методів селекції.

Процес генетичної рекомбінації є складним багатоступінчастим процесом, у якому беруть участь багато білкових комплексів. На сьогоднішній день нам мало відомо про молекулярний механізм реалізації КО у рослин. Проте ряд досліджень показав, що осі хромосом мають суттєвий вплив на даний процес. А тому вивчення складних функціональних взаємозв'язків між осями хромосом та хромосомною ДНК, як можна очікувати, допоможе

висвітлити ключові етапи мейотичної рекомбінації, включаючи реалізацію КО. Останнє, у свою чергу, дозволять впровадити суттєво більш ефективні підходи в біотехнології та селекції рослин.

Є очевидним, що потужні лабораторії та досвід провідних науковців Корнельського університету (США) допоможуть Ользі здійснити заплановане дослідження на вищому науковому рівні.

Христина Кунець

Львівський національний університет ім. Івана Франка, Львів
Лінгвістика | Генеративна граматики та формальна семантика
University of Massachusetts, Amherst, MA
oolexyn@gmail.com

Христина Кунець, кандидат філологічних наук, перекладачка, викладає на кафедрі англійської філології факультету іноземних мов Львівського національного університету ім. І. Франка. Головною метою її участі в програмі Фулбрайта є інтеграція генеративної граматики та формальної семантики в навчальний план вітчизняного університету.

Генеративна граматики, започаткована американським лінгвістом, філософом Ноамом Чомскі, описує мову з точки зору набору логічних правил, сформульованих таким чином, щоб вони могли генерувати в подальшому нескінченну кількість речень. У радянські часи в українській лінгвістиці генеративній граматиці відводилося маргінальне місце. У вітчизняних університетах вона або не вивчалася взагалі, або вивчалася на примітивному рівні. Тим часом у США генеративна граматики є одним з провідних мовознавчих напрямів. Те ж

саме стосується й формальної семантики, яка інтенсивно вивчається в американських вишах. Дослідження у формальній семантиці пов'язані з систематичною інтерпретацією висловлювань на основі їх синтаксичної структури. Оскільки ж лінгвістичні дослідження в Україні проводяться, як правило, без застосування цих підходів, українська лінгвістика ризикує опинитися поза глобальним контекстом.

Для досягнення своєї мети Христина планує відвідувати лекції із зазначених дисциплін в Массачусетському університеті в Амгерсті, лінгвістичне відділення якого є одним з кращих у світі. Христина також готова розробити відповідні навчальні курси для Львівського національного університету. Для цього вона хоче провести власне дослідження й представити його результати в публікаціях, створених як на основі професійного спілкування з американськими колегами, так і завдяки вивченню спеціальної літератури в книгозбірках США.

Українські молоді дослідниці 2019-2020 Христина Кунець та Марія Федина на передвиїзній орієнтації для учасників Програми імені Фулбрайта. Американський Дім, Київ, 14 червня 2019 р.

Станіслав Мензелевський

Національний центр Олександра Довженка, Київ

Кінознавство | *Українські мюзикли:*

між емансипацією та ескапізмом

University of California Berkeley

stas.menz@gmail.com

Дослідження Станіслава Мензелевського присвячене репрезентації української радянської ідентичності в «імпортованому» жанрі музичних фільмів, знятих головно на Київській та Одеській кіностудіях протягом 1930-1980 рр.

Радянська музична комедія – це передовсім винахід сталінського кінематографу. Жанровий канон «сталінського мюзиклу» творили у 1930-1940-х роках Грігорій Александров та Іван Пир'єв, автори класичних «Веселих хлоп'ят» і «Трактористів». У цей самий час українська культура та кіноіндустрія втрачають свою автономію та урбаністично-футуристичну орієнтацію. Замкнена у фольклорному заповіднику, українська культура локалізується у світі архаїчного традиційного села. Оскільки українською мовою філософських текстів не пишуть, нею лишається співати й тужити за недосяжним минулим в межах відведеного буколічного простору. «Іншість» українського мистецтва і кінематографу зводиться до пісенно-танцювальної образності. Мюзикл стає ідеальною жанровою формою пропагованої Сталіним ідеології для національних республік.

Утім, маловідома історія українських музичних комедій знятих на «периферійних» Одеській та Київській кіностудіях здається нам дивовижним прикладом співіснування конкльтурної та авангардної естетики в межах соцреалістичної матриці. Українські мюзикли не так відтворювали сюжети офіційної ідеології, як її підсвідомо підривали. Відбувалося це завдяки вищезгаданій «периферійності» українських студій та віддаленості їх від Москви, а з іншого боку – завдяки жанровій специфіці самого мюзиклу.

Адже мюзикл – це жанр, у якому традиційний сюжетний кінематограф (цілком безпечний з соціалістичної точки зору) межує зі сміливою авангардною естетикою та риторикою (табу йованою в соцреалістичному кіно як формалістичне збочення). Музичні та пісенні номери, анімація не тільки порушували реалістичні конвенції, а й відтворювали сюрреалістичний

і психоделічний досвід ранніх кіносеансів та авангардного європейського кінематографу. Мюзикли просто заважали радянським глядачам засвоювати серйозні ідеологічні настанови. Крім того, музичні комедії були чи не єдиним місцем, де глядач міг цілком легітимно насолоджуватися «контрабандною» західною культурою: прислухатися до буржуазних мелодій та потай вбиратися у яскраві нерадянські строї.

У межах дослідження Станіслав планує зануритися в роботу у американських архівах, а саме Berkeley Art Museum and Pacific Film Archive та UCLA Film & Television Archive.

Короткострокові плани включають написання статті про українські музичні фільми як частину більш широкого глобального явища; реалізацію кількох тематичних проєктів у Довженко-Центрі (публікація колекції DVD з канонічними фільмами жанру та проведення лекторію «Культурфільм»). Крім того, Станіслав планує організувати кілька тематичних ретроспектив по обидва боки Атлантики.

Довгострокові ж цілі його проєкту передбачають переформулювання домінантного бачення музичних фільмів як облудної розваги без наукових інтересів та потенціалу.

Юрій Струс

Державний природознавчий музей НАН України, Львів.

Екологія | Моделювання екологічної ніші: аналіз змін у поширенні куликів (*Charadrii*) на Поліссі та у Східній Європі

University of Connecticut, Storrs, CT

yurastrus@gmail.com

Мета проекту Юрія Струса – проаналізувати зміни у поширенні п'яти рідкісних видів птахів (чайка *Vanellus vanellus*, грицик великий *Limosa limosa*, баранець звичайний *Gallinago gallinago*, баранець великий *Gallinago media*, кульон великий *Numenius arquata*), що відбулись за останні 40 років на теренах українського Полісся та Східної Європи загалом. У всіх перелічених видах за останні десятиліття спостерігається значний спад чисельності гніздових популяцій як в масштабах Європи, так і в Україні, зокрема. За даними пан'європейського моніторингу (дані PECBMS), чисельність цих видів зменшилась на 50-60% з 80-х років минулого століття, але це середній показник по континенту. У Східній Європі, у зв'язку із зменшенням сільськогосподарської активності, починаючи з 90-х років, спад чисельності ще вищий і сягає 60-70%.

На сьогодні тенденції зміни чисельності куликів й надалі залишаються негативними, що й стало підставою для включення чотирьох видів – чайки, грицика великого, баранця великого, кульона великого – до міжнародних червоних списків. Два види – баранець великий та кульон великий вже занесені до Червоної Книги України, а грицик великий буде включений у четверте видання цього

документу. З огляду на катастрофічний спад чисельності куликів та дотепер існуючі негативні тренди, необхідно вживати термінові природоохоронні заходи.

Аналіз змін у поширенні куликів буде здійснено методами моделювання поширення видів (SDM) в геоінформаційних системах. Проект включатиме кілька завдань, а саме: створення карт локальних ареалів усіх досліджуваних видів, як сучасних, так і ретроспективних на досліджуваній території, оцінку динаміки змін, виявлення їх причин, оцінку достатності наявної екомережі в Україні для збереження всіх п'яти видів.

У результаті дослідження будуть створені карти поширення аналізованих видів, пояснені причини негативної динаміки та виявлено ключові географічні зони для спрямування природоохоронних зусиль (створення об'єктів природно-заповідного фонду, менеджмент території тощо).

Ширшою метою проекту є освоєння та апробація методики моделювання екологічної ніші з подальшим застосування такого підходу для дослідження інших вразливих груп біоти в Україні.

Марія Федина

Львівський національний університет ім. Івана Франка, Львів
Когнітивна лінгвістика | *Мовленнєва неввічливість та креативність в медіа-дискурсі*
Portland State University, Portland, OR
mariya.fedyna@gmail.com

Марія Федина – аспірантка кафедри англійської філології Львівського національного університету ім. Івана Франка досліджує мовленнєву неввічливість у медіа-дискурсі, зокрема, в американському вечірньому політичному ток-шоу.

У сучасній лінгвістиці вивчення когнітивного аспекту мови має вирішальне значення. Як відомо, ми живемо у «пост-правдивому» суспільстві (post-truth society) з «пост-правдивими» медіа, політикою тощо, які породжують «пост-правдиву» реальність. Стрімкий розвиток медіа сприяє цьому явищу. Засоби масової інформації керують цією реальністю з метою просування у медіапростір певного іміджу (ідентичності) і пов'язаних з ним цінностей. Так «пост-правдива» реальність формує мислення, в якому «заклики до емоцій та особистих переконань є більш впливовими у формуванні громадської думки, ніж об'єктивні факти». Підтвердження такого розуміння ми спостерігаємо й в Україні. Мовленнєва неввічливість та образна мова (концептуальна метафора, когнітивна метонімія, гіпербола, порівняння, іронія, сарказм, змішування фігур мовлення тощо) нерідко стають інструментом витворення «пост-правдивої» реальності шляхом здійснення різного роду маніпуляцій та спотворення фактів. Відтак, ретельне вивчення мовленнєвої неввічливості разом із образною мовою відіграє справді важливу роль в сучасному житті.

Марія обрала для реалізації свого проекту провідний американський університет у сфері комунікації та когнітивної лінгвістики в місті Портланд (Portland State University, College of Liberal Arts and Sciences, Department of Communication, Portland, OR).

Мета її проекту полягає у визначенні маркерів мовленнєвої неввічливості в медіадискурсі, зокрема, у політичному дискурсі Дональда Трампа та інших членів Республіканської партії США, які згодом допоможуть ідентифікувати мовленнєву агресію в будь-якому мовленнє-

вому контексті. Якщо в сучасній американській громадській думці президент Барак Обама був відомий своєю політичною коректністю («ввічливим» дискурсом), то Дональд Трамп є повною протилежністю до нього. Дискурс останнього славиться нерозбірливою прямою висловлювань. За допомогою концептуальних метафор Марія хоче розглянути, які саме метафори кожен з них вибудовує у своєму дискурсі та як вони виражають полярність у політичних поглядах та діях двох політичних фігур.

У теоретичному сенсі мета проекту полягає у визначенні маркерів мовленнєвої неввічливості в медіадискурсі, зокрема, у політичному дискурсі, які згодом допоможуть ідентифікувати мовленнєву агресію в будь-якому іншому контексті. Як вже зазначалося вище, в проекті будуть проаналізовані риторичні стилі Дональда Трампа та Барака Обами з погляду теорії мовленнєвої ввічливості та неввічливості. Зрештою, за допомогою методів когнітивної лінгвістики Марія Федина планує показати й пояснити, як саме вибір мовних засобів спричиняє мовленнєвий вплив, стає засобом переконання та прихованих маніпуляцій в контексті медіадискурсу.

У більш загальному плані мета її проекту полягає в обміні теоретичним та практичним досвідом дослідження мовленнєвої неввічливості та образної мови з позицій когнітивної лінгвістики та лінгвістичної прагматики. При цьому ознайомлення з методиками викладання та організацією навчального процесу в Portland State University має стати вагомим частинкою корисних запозичень.

Упродовж стажування Марія має намір виступати на міжнародних конференціях у США. Результати її дослідження будуть опубліковані в міжнародних та українських виданнях, а також використанні в лекційних курсах з когнітивної лінгвістики та прагматики. Результати будуть поширені через Інтернет на міжнародних та українських медіа-платформах.

Марія Шувалова

Національний університет «Києво-Могилянська Академія», Київ

Літературознавство | Українська оповідка кінця XX

та початку XXI століття в екзилі

Columbia University, New York, NY

mareverborum@gmail.com

Люди почали оповідати невеликі історії задовго до винайдення письма. Ще з первісних часів оповідки були невід'ємною частиною ритуалу, який зцілював, повертав до життя та змінював реальність. Саме невеликі тексти були першими спробами пояснити світ. Попри повсякчасну присутність у різних культурах, оповідка як самостійний літературний жанр утвердилася лише в XX столітті. Перші дослідження жанру у англomовних країнах з'явилися в 1960-х роках. У XXI столітті важливість оповідок була визнана вченими із найрізноманітніших галузей – від біології та теорії еволюції до філософії. Так відбувся наративний поворот у художній літературі та науці.

Українські дослідження малої прози, як і англomовні, почали з'являтися з 1960-1970-х років, однак для українського літературознавства ця тематика залишилась і залишається маргіальною. Прийнято вважати, що в українській літературі переважає ліричне та велике епічне письмо. А критики й поготів зауважують, що в сучасній літературі малі форми ще навіть не витворилися.

Метою дослідження Марії Шувалової є переконання українського письма як переважно епічного, адже українська оповідка не просто існує, вона ще й репрезентована напрочуд високоякісними та цікавими текстами, переважна більшість з яких створена американськими українськомовними письменниками.

Дослідження складається з теоретичної та критичної частин і спрямоване на:

- 1) вивчення теорії оповідки;
- 2) застосування її для аналізу оповідки українських письменників у екзилі (Юрій Тарнавський, Емма Андіївська, Володимир Діброва, Аскольд Мельничук);
- 3) визначення універсальних та унікальних рис сучасної української оповідки в екзилі, її естетики, функцій, значень та перспектив;
- 4) аналіз ролі коротких оповідань у національному та міжнародному соціокультурному дискурсі.

Під час свого дослідження Марія Шувалова вивчатиме унікальні архівні матеріали Нью-Йоркської групи, що знаходяться в бібліотеці Колумбійського університету, а також братиме інтерв'ю у письменників, творчість яких вона досліджує. Результати будуть представлені у вигляді статей, інтерв'ю та окремої книги.

Валерія Юстинюк

Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ

Ветеринарна медицина | Розробка навчальної програми «Загальна епізоотологія» для підготовки спеціалістів з ветеринарної медицини

North Carolina State University, Raleigh, NC

yustyniuk_valeriia@nubip.edu.ua

Забезпечення якісної освіти є ключовим аспектом підготовки висококваліфікованих спеціалістів ветеринарної медицини та ефективної роботи ветеринарної служби. На жаль, у багатьох країнах з перехідною економікою якість ветеринарної освіти не відповідає вимогам міжнародних стандартів. Тому виникає необхідність підвищення якості ветеринарної освіти, з особливим акцентом на гармонізації ключових елементів навчальної програми для полегшення міжнародної мобільності ветеринарних фахівців. Першим кроком тут є вдосконалення правової бази вищої освіти, зокрема, навчальних програм ветеринарних закладів вищої освіти та їх адаптації до вимог Керівних принципів Міжнародного епізоотичного бюро (МЕБ).

Основними завданнями ветеринарної служби України є забезпечення продовольчої безпеки та запобігання виникненню та поширенню інфекційних захворювань, у тому числі зоонозів, що вимагає не лише знань в галузі охоро-

ни здоров'я, а й вивчення таких дисциплін як біостатистика, епізоотологія, ветеринарне законодавство, аналіз ризиків та розвиток системи нагляду тощо. Загальний науковий інтерес Валерії Юстинюк пов'язаний з інфекційною патологією тварин, однак спеціальною метою її дослідження є розробка дисципліни «Загальна епізоотологія» для підготовки спеціалістів ветеринарної медицини на рівні бакалавра та магістра відповідно до вимог Керівних принципів МЕБ. Валерія прагне підготувати та акредитувати нову навчальну програму з цієї дисципліни на загальнонаціональному рівні.

На думку Валерії, найліпшим способом досягнення поставленої мети є безпосередня співпраця з висококваліфікованими фахівцями ветеринарних факультетів університетів США. За задумом, удосконалена навчальна програма з дисципліни «Загальна епізоотологія» дасть змогу молодим українським фахівцям реально наблизитися до міжнародного ринку праці та американського освітнього простору в цій важливій ділянці.

FULBRIGHT
Ukraine

The Power
of International
Education

Справи біжучі, події, статті про динамічне, наповнене цікавими деталями «фулбрайтівське життя», особисті спостереження й враження учасників Програми, історії їх наукових пошуків на сторінці www.fulbright.org.ua та Fulbright Ukraine у Facebook. <https://www.facebook.com/Fulbright.Ukraine/>

Запрошуємо Вас приєднатися до нашої сторінки у Facebook, перейти з приватного світу Я до взаємовитворюваного світу Ми, долучитися до взаємозбагачувального спілкування.

Допишуйте новини, коментуйте, діліться враженнями та ідеями, надсилайте фото на адресу mluniv@iie.org

Над випуском працювали:

Координатор Програм обміну для науковців Вероніка Алексанич,
Координатор Програм обміну для молодих науковців та студентів Інна Бариш,
Координатор з публікацій, Мар'ян Лунів.
Світлини стипендіатів Програми 2019/20

Institute of International Education • Kyiv Office
Fulbright Program in Ukraine

Esplanadna str, 20, office 904
Kyiv, 01001, Ukraine
Tel: +380 (44) 287 07 77
office.ukraine@iie.org
www.iie.org • www.fulbright.org.ua

/Fulbright.Ukraine

@fulbrightua

/fulbright_ukraine